

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Економіко-правовий факультет

МАТЕРІАЛИ

**67-ї наукової конференції
професорсько-викладацького складу
і наукових працівників
ОНУ імені І. І. Мечникова
(економіко-правовий факультет)**

**28–30 листопада 2012 року
м. Одеса**

Одеса
«Астропринт»
2012

А. С. Ткачук

аспірантка кафедри
загальноправових дисциплін та міжнародного права
Науковий керівник: В. П. Плавич

ПРАВОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ

З оновленням законодавства і накопиченням відповідної правозастосовної практики більш рельєфним стає розрив між новим демократичним законодавством і низьким рівнем правосвідомості населення. Цей фактор визначає проблему формування правової свідомості та правової соціалізації одним із пріоритетних напрямів державної політики.

Мета статті — дослідити поняття правової соціалізації, довести її вплив на формування правової свідомості та становлення правової культури особистості, тобто встановити взаємозв'язок між правосвідомістю та правовою соціалізацією.

Проблема правової соціалізації особистості розглядається в працях Ю. П. Битяка, О. О. Ганзенко, Л. М. Герасіної, О. Г. Данильяна, О. П. Дзьобаня, В. О. Котюка, Є. М. Мануйлова, В. В. Нікітєвої, В. В. Орлової, О. Б. Панової, А. М. Столярєнка, В. Ю. Швачки та ін. Однак питання сутності та механізмів правової соціалізації особистості, формування і розвитку правосвідомості в процесі соціалізації і досі залишаються малодослідженими.

Соціалізація — це процес засвоєння норм і правил, вироблених суспільством. Правова соціалізація — це засвоєння людиною правових знань і вимог, поступове оволодіння необхідними соціально-правовими навичками з метою формування і забезпечення правомірної поведінки [1, с. 243].

Правосвідомість можна визначити як об'єктивно існуючий набір взаємопов'язаних ідей, емоцій, поглядів, що відображають критику чинного права, а також ставлення груп та індивідів до права як цілісного соціального інституту, його системи і структури, окремих законів та інших елементів правової системи [2, с. 123]. Правосвідомість пов'язана з глибинними світоглядними настановами людської свідомості, що стійко впливають на поведінку особистості [3, с. 69].

Важливим є момент взаємозв'язку між правосвідомістю та процесом правової соціалізації. Він відображає, з одного боку, вплив життєвого досвіду й практики людини на формування її настановлень і ціннісних орієнтацій у сфері права та, з іншого боку, пряму дію правосвідомості на мотивацію поведінки людини. Соціалізація — це історично обумовлений, здійснюваний у діяльності та спілкуванні процес і результат засвоєння індивідом соціального досвіду [4, с. 332]. Специфіка правової соціалізації людини полягає в тому, що вона являє собою складний процес включення індивіда в систему правових відносин суспільства і засвоєння ним конкретних юридичних і соціальних норм, в ході якого відбувається адаптація та інтеріоризація соціально-правового досвіду.

Механізм правової соціалізації особи складається з трьох складових, а саме: соціально-правової адаптації, в процесі якої особа пристосовується до існуючих у суспільстві правових норм, традицій тощо; інтеріоризації, тобто процесу засвоєння моральних цінностей, настанов і правових норм, включення їх до внутрішнього світу особи; екстеріоризації, в процесі якої особа здійснює вплив на оточуюче середовище шляхом «втілення в життя» набутих у процесі соціально-правової адаптації та переосмислених у відповідності з індивідуальними особливостями і залучених до внутрішнього свого світу в процесі інтеріоризації поглядів, ідей, переконань моральних, правових і соціальних цінностей з метою зміни суспільства в цілому [5, с. 15].

Призначенням правової соціалізації є передача накопичених у суспільстві норм і цінностей правової культури наступним поколінням; оволодіння мовою права, оперування правовими поняттями, формування навичок правомірного спілкування і взаємодія в соціально-правовому середовищі; мобілізація можливостей права для участі у правовому житті суспільства; накопичення настанов, що забезпечують орієнтацію в правовому просторі і розробку стратегії поведінки у різноманітних юридичних ситуаціях.

Успішне проведення соціально-економічних, політичних та правових реформ, спрямованих на покращення життєвого рівня громадян, формування здорового морально-психологічного клімату в країні, сприятиме правовій соціалізації особи та

формуванню у неї соціально активної правової позиції, а відтак, підвищенню рівня правосвідомості населення, молоді зокрема. Отже, ми встановили сутність проблеми правової соціалізації як процесу становлення правосвідомості та довели, що правосвідомість є результатом правової соціалізації особистості.

Література

1. Иванов А. А. Теория государства и права: Учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» / А. А. Иванов; под ред. В. П. Малахова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2009. — 351 с.
2. Новгородцев П. И. Введение в философию права: Кризис современного правосознания / РАН; Ин-т государства и права. — М.: Наука, 1997. — 269 с.
3. Губарь О. М. Тенденции развития правосознания молодежи в современной Украине / О. М. Губарь // Молодежь и государство: Материалы Второй международной научно-практической конференции, г. Святогорск, 24–26 октября 2003 г. — Донецк, 2003. — С. 67–69.
4. Краткий психологический словарь / Сост. Л. А. Карпенко; Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. — М.: Политиздат, 1985. — 431 с.
5. Швачка В. Ю. Правова соціалізація особи в сучасних умовах: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень» / А. В. Грищенко. — К., 2008. — 21 с.

І. Є. Покора

аспірантка кафедри
загальноправових дисциплін та міжнародного права
Науковий керівник: Є. Д. Стрельцова

МАТЕРІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ МЕТОД РЕГУЛЮВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Останнім часом в доктрині міжнародного приватного права не вщухають дискусії стосовно співвідношення колізійного та матеріально-правового методів у міжнародному приватному праві, а також зниження значення колізійного методу регулювання та у зв'язку з цим тенденції до посилення ролі матеріально-правового методу регулювання в міжнародному приватному праві.

Питання щодо методів міжнародного приватного права в різні часи досліджувало багато вчених, серед яких П. Казанський, М. М. Богуславський, І. Л. Кичигіна, Л. П. Ануфрієва та інші.

Загальновідомим є той факт, що колізійний метод регулювання у всі часи кваліфікувався як корінний метод міжнародного приватного права [1, с. 63], проте не можна розглядати міжнародне приватне право лише як сукупність колізійних норм.

Ще на початку ХХ сторіччя П. Казанський зазначав, що головним завданням міжнародного цивільного (приватного) права є вирішення зіткнень законів, але «помилково тільки було б думати, що воно обмежується цим. Всупереч пануючій думці воно містить і свої власні, особливі початки» [2, с. 499].

М. М. Богуславський зауважує, що «включаючи уніфіковані норми до складу міжнародного приватного права, що підлягає застосуванню в силу колізійних норм, ми з урахуванням специфічних особливостей права дотримуємося широкої концепції міжнародного приватного права» [3, с. 26].

На різних етапах розвитку міжнародного приватного права роль колізійного методу в процесі регулювання міжнародно-правових відносин була різною. Після Другої світової війни широкого обговорення отримало питання щодо уніфікованих норм матеріально-правового характеру, що містяться в міжнародних договорах, що зумовило більш гостру постановку проблеми ще